د حاجی محمد نوزادی ژباړه

افغانی جنګ او اروپایی مورال

د 24Timer پنامه دنمارکی ژبی ورځپانی دخپلې (۲۰ \ ۱۰ \ ۲۰۰۸) نیټې په ګڼه کی د (بی پایه جنګ) تر سرلیک لاندی د Per Knudsen په قلم چی یو پیژندل شوی ژورنالیست او د Syddansk Univesitet (د سویلي دنمارک پوهنتون) سره په تړاو کی یوه وتلې څیره ده , په افغانستان کی د روان جنګ په هکله یوه څیرنیزه لینکه خپره کړی چی پښتو ژباړی ته یی په لاندی کرښو کی دلوستونکو پام را اړوم :

ددویمی نړیوالې جګړې په درشل کی دانګلستان صراعظم Chamberlain Nevilla تر دی شعار لاندی چی سوله زموږ دوخت غوښتنه ده , د نازی المان دمشر ادولف هټلر سره د (مونشن معاهده) لاسلیک کړه .

تاریخ په ډار داخبره ثبوتو هغو کسانو ته چی غواړی د توتالتار سیستمونو سره د کمپرومایز او سازش لاره نیسی , ور یادوی چی دهټلر سره دا ډول جوړ جاړی پکار نه وو او دهغه پرضد باید دټولوامکاناتو په کارولو سره مجادله او مبارزه سرته رسیدلې واې . داهغه د دویم نړیوال جنګ نه تر لاس شوی زده کړی وی چی افغانستان ته د قواوو په لیږلو کی محرکه وه وګڼل شوه او دنمارک هم پدی جګړه کی ور ګډ شو .

ددی کار بنسټیزه موخه داوه چی بنسټپال طالبان له پښو واچوی او دړی وړی یی کړی . دا موخه د دنمارکی سر بازانو سره په مرکو کی هم څرګنده شوی ده چی په ویاړ سره د ډیرو طالبانو د وژلو لافی وهی . زموږ اراده چی دخپلو (دنمارکی . ژباړ.) سربازانو په ژوند باندی لوبی کوو , تر ډیره حده پر دی بنسټ ولاړه ده چی ګویا موږ د شر سره په مقابله کی د خیر جنګ پرمخ بیایو . که چیری د جګړی مورال او اخلاقی اړخ موږ ددغی لوړی خبری سره تړلې بولو , خو دجګړی سیاسی اړخ ته بیا دا بنسټ ورکوو چی د طابانو څخه دافغانانو دخلاصون په چاروکی په مرسته کولوسره , داپه حقیقت کی موږ دتروریزم څخه دخپل ځان ساتنه کوو . داهغه څه دی چی زموږ په نظر دجګړی سیاسی اړخونه ور پوره کوی .

دی ډول استدلال اوس خپل اهمیت تر زیاتی کچی له لاسه ورکړیدی او دا یوازی کیڼ پلوه پاسیفستان (پاسیفیزم - د سوله ایزو لارو په مرسته دنړیوالو شخړو دهوارولو هڅی . ژباړ) ندی چی اوس داخبری کوی بلکه پخپله جنګی جنرالان دی چی دافغانستان په جنګ کی یی دنورو سوله ایزو لارو دکارولو وړاندیزونه مخته کړی دی . په افغانستان کی د برتانیوی لښکرو پخوانی مشر بریګادجنرال Mark Carleton -Smith دطالبانو په مقابل کی جنګ هغه څه بولي چی دی یی دګټلو توان ورسره نه وینې . همدا راز جرمنی برید جنرال Domrose snaH –lathar , دناټو او دنړیوالو سوله ساتونکو ایساف مشر وایی چی دا به زموږ ساده ګی وی که دطالبانو دماتولو فکر په سر کی ولرو .

ددی څرګندونو سره جوخت افغان دولت هم دطالبانو سره د روغی جوړی خبری پیل کړیدی . دا کار دافغانستان په ۷ کلن جنګ کی د دراماتیک بدلون نښی نښانې ښکاری . اوس نو داخبره دپاملرنی وړ ده , کله چی پخپله جنګی قوماندانان جنرالان په ډاګه ناری وهی چی پدی جنګ کی دطالبانو دماتولو توان او وړتیا ورسره نشته , بیا به نو سربازان په کوم جنګی مورال سره وسلې ته لاس اچوی او جنګ ته به ور دانګي ؟ او کله چی پخپله افغانان دطالبانو سره دروغی جوړی دپاره دخبرو لیوال دی , بیا نو خارجی قواوو ته نور څه پاتیږی ؟

موږ (خارجی قوتونه . ژباړ) ځان پداسی یوه حالت کی وینوچی دهغه څه نه ډیر توپیر لری , دکوم پخاطر چی موږ د طالبانو په مقابل کی وسلې ته لاس واچاوه . پدی توګه یوه نوی بحث او د سره بیا کتنې ته اړتیا ده . ایا داموږ غلط کار وکړ چی دطالبانو څخه مو دافغانستان نازیان جوړ کړل ؟ ایا دازموږ ناپوهي نه ه چی د اولس سره مو د طالبانو اولسی اوتاریخی پیوستون په پام کی نه وو نیولې ؟ او یا داچی لودیز په غلطه د پریزیدنت

کرزی دهغوهڅو ملاتړ کوی چی غواړی د همغه شعار لاندی چی ə Қ Җҥ ə , دطالبانو سره دخبرو میزته کښیني ؟

یوه خبره یقینی ده او هغه داچی موږ نه ځان اوهم خپل سربازان پدی باندی قانع کولای شو چی په افغانستان کی به جنګ بیله بدلونه دوام ومومی . اوس باید موږ له ځانه پوښتنه وکړو چی پداسی یوه جنګ کی به زموږ ګډون ګټور وی چی هلته د بریې امیدونه دجنرالانو سره لا هم په اوبو کی لاهو دی . د ژباړی پای

د ژباړونکي یادونه :

داخو هغه څه وه چی دنمارکي څیړونکي یی دخپلو بچیانو دژوند په پام کی نیولو سره په هکله تشویش څرګندوی . راشي وګورو پخپله افغانان او په ځانګړې توګه مسئول سیاستوال یی دافغانی بچیانو د وینې توئیدو او دخپل پلرنې وطن د ورانیدو سره سره پدی اړه څه فکر کوی . ښاغلی رنګین دادفر سپنتا دافغانستان دبهرنیو چارو وزیر د طالبانوسره سوله دافغانستان پر دښمنانو باندی د وطن خرڅول بولي او وایی چی د سولې خبری باید دولت هغه وخت ترسره کړی چی د زور د موقف څخه دخبرو توان پلاس راوړی . اوس به هڅه وکړو چی ددغه سیاستوال په څرګندونو کی منطقي عنصر ولټوو :

لومړی - داچی که دخبرو څخه زموږ موخه وسولې او روغی جوړی ته رسیدل وی بیانو د زور دموقف خبره څه معنی لری ؟ سولې ته دوه اړخه هغه وخت کښینی چی په لنډ مهال کی یو اړخ هم دګټلو زور او توان په ځان کی نه وینې , سلیم عقل یی پر احساساتو باندی برلاسې شوی وی او لازیاتو وروړ وژنو او ورانونکو جګړو ته زړه نه ښه کوی . د زور موقف هغه وخت ضرور دی چی دیوه اړخ دماتولو موخه په پام کی نیول شوی وی نه دروغی جوړی او ورورګلوې . دویم - داچی په افغاستان کی داګړۍ د ٦٠ زرو څخه زیات تر غاښو پوری په وسلو بار د نژدی ٤٠ پرمختللو زورورو هیوادونو وسلوال قوتونه دطالبانو دیوه ګروپ پرضد په بیرحمانه جنګ بوخت دی . له دی نه پرته نژدی ١٢٠ زره افغانی اردو او وسلوال پولیس د همهغه ګروپ په مقابل کی شپه او ورځ په جګړو اخته دی . نو که چیری د افغانستان دولت ددغو ټولو جګړه ایزو ورتیاوو سره سره د ښاغلی سپنتا په نظر د زور دموقف نه د سولې خبروته د کښیناستو توان په ځان کی نه وینې , بیانو سپنتا صاحب دسیاسی علومو د ډاکتر او په دغسی درنده چوکی کی دیوه تجربه لرونکي سیاستوال په توګه د دا ډول توان درلودلو وړاند وینه دکوم وخت پاره کولای شی ؟ ښایی دی دا کار ترهغه وخته ځنډول غواړی , څو چی افغانستان اټمی قدرت ترلاسه او ورسره سم د طالبانوسره د سولې په خبرو کی د زور موقف پلاس راوړی . زما په اند به دده دپوهیدلو دپاره اسانه اولنډه لاره دا وی چی دی خپل دزړه سر اود سترګو تور ګران زوی هم یوځل جبهی ته ولیږی چی لږترلږه یی یوځل دباروتو بوی تر پزه شی او دنړیدلي مورچل خاوری دوړی یی پرسپینو باړخوګانو باندی پریوزی .دی باید پدی پوه وی چی د سولې په خبرو کی د دواړو خواووغوښتني په پام کی نیول یو ضروری او حتمی عنصر ګڼل کیږی . کنه نودخبرو پایله به د سولې تړون نه بلکه په جنګ کی دیوه اړخ تسلیم لیک وی .

لکه څنګه چی مود دنمارکی څیړونکي نظر ولید , داتوان خو داګړۍ دیوه پلو سره هم نشته . اوس چی دامریکا دخارجی چارو وزارت لوړ پوړی غړی هم دطالبانو سره د سولې خبری اتری دجنګ دپای ته رسیدو په موخه تر ټولو لنډه او غوره لاره بولي , بیانو سپنتا ته پکار ده لږ داروپایی خوب نه راویښ شی او دافغاستان ترخو واقیعتونوته دجنګ د اور په لمبوکی په خلاصو سترګو وګوری . والله العلم .